

Apžiūvalga

Nr. 68

SEŠTADIENIS, 1946 M. LAPKRIČIO 2 D.

II metai

DUNOJAUS LAIVININKYSTĖS KONFERENCIJA

ATSISAKĖ DALYVAUTI KONFERENCIJOJ

New Yorkas, XI. 1. JTO gen. sekretorius Trigve Lie šandien pranešė, kad jis gavęs oficialius atsisakymus dalyvauti tarptautinėje konferencijoje spresti Dunojaus laivininkystės klausimą iš TSRS, Jugoslavijos ir Čekoslovakijos. Prancūzija pareiškė, kad ji dalyvausianti tik tuo atsitikimu, jei dalyvaus Dunojaus valstybės.

Tuo tarpu D. Britanija, JAV ir Graikija pranešė, kad jos šioje konferencijoje sutinka dalyvauti.

TITO TEISINASI

Londonas, XI. 1. Vakar Zagrebe pasakytą kalbą marš. Tito pareiškė, kad prieš 6 mėnesius jis pasikvietęs šv. Sosto nuncių ir jam pareiškęs, kad šv. Sostas išsivežtų iš Jugoslavijos arkivyskupą Stepinac. Nunciui jis parodęs visą knygą prirašytą arkivyskupo papildytų nusikaltimų. Tito nunciui pridūręs, jei jis nebūs iš Jugoslavijos išvežtas, bus duotas įsakymas jį areštuoti.

Tito tvirtino, kad jis veituli laukęs 4 mėnesius ir paskiau davęs įsakymą jį suimti ir suruošti jam bylą.

Toliau Tito pabrėžė, kad Jugoslavijos vyriausybė visiškai nepersekiojanti Bažnyčios ir prieš Jugoslavijos vyriausybę Anglijoje ir JAV vedama akcija yra melaginga ir šmeikiška. Tačiau vyriausybė, pareiškė Tito, persekios visus tuos, kurie nori pakenkti vyriausybei.

GINŠ ATLANTO CHARTA

Londonas, XI. 1. Pradėdamas anglų Zem. Rūmuose debatus dėl Valstybės Gynimo Komiteto įsteigimo, min. pirm. C. Attlee pareiškė, kad valstybės gynimo ministras yra atsakingas už valstybės gynimą ir apsiginklavimą. Ši organizacija turi rūpintis imperijos gynymu, kol JTO suorganizuos tarptautines ginkluotąs pajėgas ir tai tarptautinei organizacijai paruošti britų ginkluotų pajėgų dalį.

Valstybės gynimo ministras Alexanderis pareiškė, kad britai privalo turėti pakankamai ginkluotų karo pajėgų kon-

troluoti imperiją ir reikale ją ginti iš kur tik tai ji nebūtų puolama. Mūsų svarbiausias tikslas, pareiškė Alexanderis, išpildyti savo įsipareigojimus Atlanto Chartoj.

VOKIEČIŲ MOKSLININKAI Į ANGLIJĄ

Londonas, XI. 1. Anglija atvyko savanoriškai pasirašę atitinkamas sutartis 10 vokiečių mokslininkų, kurie dirbs radijo valdomų raketinių sviedinių bandymuose.

Artimu laiku į Angliją atvyks dar tam tikras skaičius vokiečių mokslininkų ir technikų.

GAL IR TUŠTI ŽODŽIAI

Londonas, XI. 1. Šiandien konservatorių Daily Mail, komentuodamas paskutinę Molotovo kalbą, tarp kitko rašo: Jei sovietai nesutiks su tarptautine nusiginklavimo kontrole, o tam jie visą laiką priešinosi, tai Molotovo pasiūlymas nusiginkluoti bus tušti ir beverčiai žodžiai.

PERSIJA PRAŠO PASKOLOS

Londonas, XI. 1. Reuterio žiniomis, Persijos vyriausybė kreipėsi į Tarptautinį banką prašydama 250 milijonų dolerių paskolos.

JTO POSĖDŽIAI ATIDĖTI

New Yorkas, XI. 1. Vakarų ryškiajame JTO plenumo posėdyje kalbėjo Ukrainos TSR atstovas Manuilskis, kuris griežtai pasisakė prieš Australijos pasiūlymą pakeisti veto teisę. Toliau savo kalboje žinomais argumentais puolė anglosaksų reaktoriaus, kurie kurstą sukelti naują karą.

Siame posėdyje buvo nutarta JTO plenumo posėdžius atidėti dviem savaitėm. Per tą laiką atitinkamos komisijos paruos tolimesnę plenumo darbų tvarką.

Rytoj susirenka politinė komisija, kurioje dalyvauja visų delegacijų pirmininkai. Ji aptars ir paruos plenumui šiuos klausimus: 1) veto teisės, 2) sovietų pasiūlymą nusi-

ginkluoti ir uždrausti atominius ginklus, 3) Ispanijos, 4) indų mažumos Pietų Afrikoje. Darbų tvarkos komitetas turi apsvarstyti 50 klausimų, kurie yra pasiūlyti plenumui.

Humanitarinė komisija šandien pradėjo svarstyti isteigimo tarptautinės organizacijos pabėgėliams ir asmenims be tėvynės globoti klausimą. Šiai komisijai pirmininkauja N. Zelandijos atstovas.

D. Britanijos atstovas šandien vienoj pasakytą kalbą pareiškė, kad be tėvynės asmenų klausimas turės būti sprendžiamas ne tikta humanitariniu, bet ir politiniu požiūriu.

Manoma, kad visi JTO darbai nusitęs iki po Naujų Metų.

PALESTINOJ VIS NERAMU

Londonas, XI. 1. Kelyje į Haifa britų sunkvežimis užvažiavo ant minos ir du britų kariai žuvo. Taip pat kelvie į Haifa buvo susprogdintas vienas bevažiuojuos traukinys. Haifos geležinkelio stotis smarkiai nukentėjo nuo padėtų minu.

Teroristų organizacijos Il-gun Zwei Leumi siustuvus pranešė, kad ši organizacija kovos su britų ir sionistų įstatais ir asmenimis, kurie trukdys jos veikimą. Ši organizacija prisiėmė Jeruzalės stotv padarytą atentatą.

Šiandien nuplukdytas iš

Haifos į Kipro salą laivas, su 1400 nelegalių žydų imigrantų.

ARABŲ LYGA PROTESTUOJA

New Yorkas, XI. 1. Arabų Lygos centrinis komitetas atsiuntė prez. Trumanui protesto telegramą. Joje protestuojama prieš paskutinį Trumano pareiškimą, kuriame jis reikalavo sukurti Palestinoje žydų valstybę ir tuojuo įsileisti 100.000 žydų. Toliau Trumanas kaltinamas už vedimą agresyvinės politikos arabų atžvilgiu ir už nesiskaitymą su gyvybiniais arabų interesais.

4 VOKIETIJOS KLAUSIMAI

New Yorkas, XI. 1. Vakarų ryškioje spaudos konferencijoje JAV užs. reik. ministras J. Byrnes pareiškė, kad po trijų savaitių 4 didž. valstybių užs. reik. ministrai pradės konferenciją Vokietijos problemai aptarti ir paruošti su ja taikos sutartį. Min. Byrnes mano, kad ši konferencija užtruks iki po Naujų Metų. Byrnes pasiūlė kiekvienai valstybei paskirti po specialų delegatą, kuriems patartų atitinkami ekspertai ir jie turėtų aptarti bendrus klausimus.

Londonas, XI. 1. New Yorko Daily Herald korespondentas rašo, kad užs. reik. ministrų konferencijoje svarstant Vokietijos problemą, figūruos keturi svarbiausi klausimai: 1) vakariniai Vokietijos rubežiai, 2) sunkiosios Ruhro pramonės aprubežijavimas ir jos kontrolė, 3) atstatymas Vokietijos ekonominio vieningumo pagal Potsdamo susitarimą ir 4) Vokietijos administracijos centralizavimas.

POLITINĖS PERMAINOS PERSIJOJ

Maskva, XI. 1. Šešios kairosios Persijos politinės partijos, vadovaujamos komunistinės Tudeh partijos, susijungė į vieną bloką, į tėvynės fronto koaliciją. Šios koalicijos paskelbtame atsisaukime sakoma, kad demokratiškos Persijos partijos susijungė nepriklausomybei apsaugoti ir kovoti su kraštui pražūtinga reakcija.

Demokratų partijos vadas dabartinis ministras pirmininkas Sultanas sujungė savo vadovybėje visas dešiniąsias partijas.

Pranešimu iš Teherano, šandien buvo paleistas iš kalinimo prieš 7 mėnesius suimtas buv. Persijos vyr. štabo viršininkas.

NEPAGRISTAS KALTINIMAS

New Yorkas, XI. 1. D. Britanijos atstovas JTO suvažiavime Noel Baker pareiškė, kad Albanijos notijoje JTO D. Britanijai mesti kaltinimai neturi pagrindo. Toje notijoje Albanija išsisukinėja nuo pavėdimo tą incidentą ištirti vietoje tarptautinei komisijai.

PATIEKĖ VIRŠ PLANO

Maskva, XI. 1. Lietuvos TSR ūkininkai išpildė penkmečio plane numatytas grūdų tiekimo normas, o Vilniaus srities ūkininkai per rugsėjo mėnesį pristatė valstybei 40.000 pūdų duoninių javų virš plano.

METEORAI, BET NE RAKETOS

Londonas, XI. 31. Švedijos kariniai organai padarė pranešimą, kuriame sako, kad virš Švedijos paskutiniu laiku ore pasirodę svetimi kūnai daugeliu atsitikimų buvo krentą meteorai, bet ne raketiniai sviediniai.

Ged. Galvanauskas

SANTARVININKAI IR VOKIETIJA

PASAULINIŲ ĮVYKIŲ CENTRE

Europos liūtas — Vokietija sužeistas ir parbloškėtas. Įvairios konferencijos, kuriose deramasi dėl taikos, nuolat susiduria su Vokietija. Ir svečių užimame krašte ne visai ramu. Vokiškasis nacionalizmas budi. Tik menkos nuotrupos iš verdančio katilo patenką viešumona Wehrwolf pragaro mašinų atgarsiai. Palyginti su galybių rungtynia, visą tai yra mažmožis. Vakarų demokratijos, aukodamos šimtus milijonų dolerių, remia vokiečius. Bolševikai gi įkinko vokiečių tautos dalį prie ginklavimo mašinų. Vakarų demokratijos leidžia vokiškoms partijoms laisvai rungtyniauti. Maskva remia tik jiems palankias anglosaksas, ir ilgai svarstydami, neišsprendžia klausimo gyventojus aprūpinti darbu, o Maskvos vienu paradymu tūkstančiai vokiečių specialistų išvežama sovietinio krašto gilumon. Vakarų galybės naciško ištikimimo užgniaužimas vyksta labai sunkiai, o rytinėje Vokietijoje vienu motu suvaroma į bolševikinį maišą visi, net naciško imperalizmo remėjų palikuonys.

Svarbiausias susikirtimas vyksta politikos srityje. Anglosaksai, nors kai kuriais klausimais, pav. Saro, nesutaria, remia federalistinę, bet ūkiškai centralizuotą Vokietiją. Kremlius — politiškai centralizuotą, bet ūkiškai suskaldytą. Sienų klausimai lieka atviri. Vašingtonas laiko ryšines sienas laikinomis, Maskva — galutinėmis. Visos galybės vokiečių žemėje bando įsigyti daugiau itakos. Dėl to vokiškasis klausimas gali tapti įtempimo centru, garų prisirinkusiu katilu, kurio sprogtas būtų juntamas visame pasaulyje.

NUO JALTOS IKI NÜDIEN

Jaltoje sutarta dėl karinių operacijų, kurios įgyvendintos su nežymiais nesiklandumais. Potsdamo aptarti ūkio tvarkymo pradai, kurie liko ore kaboti, kaip ir kiti konferencijos nutarimai. Tarpžinybinė komisija Berlyne, pasak Byrnes, yra tik trankis, pareinančias kitos jėgos suprask. Vašingtona Moloto ten norėtų matyti Kremliaus itaką. Pastarasis, ramstydamsis panslavizmu, pankomunizmu ir izoliacijos baime, nori turėti atvirą langą Vidurinėje Europoje. Balkanuose išgalėjusi slavizmo banga ir besiveržianti į Artimuosius Rytus, negali atslūgti vidurio Europoje. Britai jiems yra ataisioję skersai kelio ties Liubeku, Hamburge, Kylio kanalu ir Dardanelais. Komunizmo želmuo auga daugelyje kraštų, bet amerikiečiai vokiškoms priemonė-

mis stegiasi su juo kovoti. Vokiškos žemės yra dalinis ginklas prieš izoliavimą. Norint jų dalį išlaikyti, reikia kovoti už visuotinę itaką likusiose dalyse. Šioje kovoje nesisikaitoma su priemonėmis, net veto panaudojimu tarpžinybinėje komisijoje.

Anglosaksai deda pastangas su laikyti panslavistinį sąjūdį vokiškose žemėse. Po šio karo Europoje staiga prieita prie ginkluotos taikos. Įvykių eigos nepervertindami, turime pripažinti, kad abi šalys ramstosi ginklu, kaip tai buvo 1910 ar 1938 m. Jei eilėje sričių toji kova eina tylomis, tai Vokietijoje matome nuolatinį, augantį dviejų itakų susikirtimą. O šiame susikirtime žymų vaidmenį atlieka ūkiniai ir politiniai anglosaksų argumentai.

Amerikiečiai, o ypač britai nurodo, kad vakarinės pramonės sritys turi gauti maisto iš rytinių. Sovietams tokiai paramai duris užtrenkus, anglosaksai uždraudžia Maskvai išsivežti 25% reparacijoms skirtos pramonės. Politinė itaka vokiečiuose yra svarbi, nes ją praradus, vokiškasis savaimingas ar tautkininkautas ginklas gali būti nukreiptas prieš Londoną.

Ilgai svyravę amerikiečiai pagaliau pasisako Vokietijos klausimu. Stuttgarte pasakyta Byrnes kalba dar kartą palaidoja amerikiečių izoliacionizmą. Britai ir amerikiečiai pagaliau sutaria iš vokiškos žemės kojos nekelti.

DABARTIES ĮVYKIAI

Vasarą ir rudenį įvykė vakarinėje Vokietijos srityje rinkimai davė laimėjimą krikščionims demokratams (CDU) ir socialdemokratams (SPD). Po sovietiniu sparnu rugsėjo 1, 8 ir 15 d. įvykusiųose rinkimuose daugiau kaip 50% surinko bolševikinė partija — komunistų — socialdemokratų prievartinė sąjunga (SED). Anos srityse rinkiminės propagandos sąlygos ne visoms partijoms buvo lygios. SED naudojosi palankiausiomis sąlygomis. Politškai ta propaganda buvo gyvai susijusi su sovietiniais pažadais — Vokietiją suvienyti, atstatyti, rytines sienas peržūrėti. Rinkimams tik praėjus, rugsėjo 16 d. Molotovas lenkams pažada Oderio-Nelses sieną. Ar šis politinis balansavimas spalio 20 d. vadinamą socialistinės vienybės — SED partiją vertė pralaimėti Berlyne? Socialdemokratų laimėjimas 49%, krikščionių demokratų — 22% ir bolševikų (SED) 20% — savivaldybės daug ką sako. Tradicinės vokiečių partijos laimėjimą, tur būt, nulėmė laisvė, kuria ji galėjo naudotis santarvininkų artimoje priežiūroje.

Berlyno rinkimų išdavas greitai nustelbė nauji įvykiai. Jų pradžia siekia ankstesnį laiką. Gegužės 21 d. slaptime pasitarime marš. Sokolovkis vokiečių komunistams nurodė, kad bus imtasi radikalių priemonių. Daugelis įmonių nacionalizuota, reikalingi specialistai išvežti. Dabartinių metų vokiečių pramonės įrengimai su specialistais ir darbininkais yra išvežami į Sovietus.

„NZ“ žiniomis apie ketvirtadalį prieš karą buvusios vokiečių pramonės jau atsidūrė Sovietuose. Vien Zeiss ir Schott įmonės santarvininkų užplanuota pagaminti prekių už 320 mil. markių. Sovietų srityje ne vien šios įmonės išardytos, bet ir mašinos su eile garsenybių ir šimtais darbininkų išvežama.

Darbininkai įspėti, kad jie yra Sovietų kariuomenės žinioje ir išvežami į Sovietus 5 m. dirbti. Jie naudosis to-

mis pačiomis sąlygomis, kaip ir sovietiniai darbininkai. Kai kurie darbininkai buvo atskirti net nuo šeimų. Darbininkus parenkant, dabota specialybės, o ne politinio ištikimimo.

Anglosaksų komendantai Berlyne spalio 25 d. įteikė sovietiniam kolegai griežtas protesto notas, kuriose smerkiamas šis nusižengimas teisei ir žmoniškumui. Gen. Kotikov pareiškė, kad jis nekompetentingas šiuo klausimu pasisakyti. Spalio 26 d. socialdemokratų amerikietiška-me Berlyne, sąsąjyje su darbininkų išvežimu į Sovietus, suorganizuoją protesto mitingą. Gen. Kotikovas įteikia JAV komendantui protestą, kad leidžiama vokiečiams kritikuoti okupantų žygius.

Notų kare norima ne tiek žmogaus teises ginti, nes Sovietai nuolat jas laužo, o savo reikalą. Per pusantų metų Berlyne sudarytas nuolatinis politinis įtempimas. Ką žada ateinantieji dar vieneri metai? Visa, bet vargu santarvę ir gerovę.

ANGLIJOJ SPAUDOS KONTROLE

Londonas, X. 31. Britų Žem. Rūmai šiandien nutarė įsteigti karališkąją komisiją D. Britanijos spaudai kontroliuoti. Ši komisija pradės darbą sausio mėn.

Kalbėtojai pareiškė, kad D. Br. spauda neturi pilnos laisvės, nes ją kontroliuoja nedidelis stambių kapitalistų skaičius, kurie sukūrė grandinę spaudą, tarnaujančią, daugiausia jų interesams. Dėl to dienraščių skaičius D. Britanijoje žymiai sumažėjo. Taip 1921 m. D. Britanijoje buvo 183 dienraščiai, o dabar yra 82, Londone buvo 38, o dabar yra 12.

Išrinktoji komisija kontro-

liuos visų Anglijos laikraščių finansus, vadovybę, redakcijas.

PASKOLA ITALIJAI

Roma, XI. 1. JAV eksporto-importo bankas davė Italijos vyriausybei suprasti, kad ji gali gauti 500 milijonų dolerių ilgalaikę paskolą.

Viena Pitsburgo firma pasiūlė Italijos vyriausybei sutvarkyti visus Italijos geležinkelius. Tam tikslui ji sutinka Italijai suteikti 1 milijardo dolerių kreditą. Kaip kompensaciją, firma nori paminti kuriam laikui Italijos geležinkelių koncesiją arba gauti efektyvią garantiją.

JAV NEMANO PULTI

New Yorkas, X. 31. Gen. Eisenhoweris pareiškė, kad sumažinti amerikiečių kariuomenės dalinai okupuotose kraštuose atlieka tikslai savo uždavinius, palaikyti tuose kraštuose rimtį ir padėti atstatyti taikos ūkį. Yra nesąmonė tvirtinimas, pareiškė gen. Eisenhoweris, kad JAV karo pajėgos yra pasiruošusios ką nors pulti. Be slaptų žvalgybos pranešimų tuo gali įsitikinti tie kraštai, kuriuos tariamai JAV manančios pulti, baigė gen. Eisenhoweris.

KIEK KAŠTAVO PASKUTINIS KARAS?

Pagal amerikiečių padarytą statistiką, pirmasis pasaulio karas visoms jame dalyvavusioms valstybėms kaštavo 340 milijardų dolerių. Iš jų 186 mil. netiesioginių, ir 152 mil. dol. tiesioginių išlaidų.

Remiantis tais pačiais amerikiečių apskaičiavimais, paskutinis karas kaštavo milijardų dolerių: JAV — 289, Anglijai — 120, Kanadai — 18, Vokietijai — 170. Į tą skaičių neįeina TSRS, Japonijos, Kinijos, Prancūzijos, Italijos ir kitų kraštų karo išlaidos. Iš viso karo išlaidos siekia apie 1000 milijardų dolerių. Tačiau tiesioginės išlaidos, į kurias įeina sunaikinimais padaryti nuostoliai, siekia dar tarp 1000 ir 1500 milijardų dolerių. Tokiu būdu bendros viso pasaulio paskutinio karo išlaidos ir nuostoliai siekia tarp 2000 ir 2500 milijardų dolerių.

Rekordiniais prekybos 1929 metais viso pasaulio prekybos balansas siekė 35 milijardus dolerių. Tokiu būdu reikia 60—70 metų, kad pasaulis pasiektų to, ką turėjo 1929 metais! (b)

SPORTO APŽVALGA

KAS MUMS AKTUALU

Apie mūsų kultūrinius ir kitokius pasiekimus užsienio spaudoje, palyginti tėra mažai rašoma. O jei retkarčiais ir parašoma, tai tų rašinių autorai paprastai nėra iš mūsų pačių tarpo. Rašo užsieniečiai, kažkada buvę Lietuvoje ar iš lietuviškųjų prietelių informacijos, rašo vienas kitas iš mūsų tautietis, jau iš seniau įsikūręs kuriame užsienio krašte. Mūsų, atseit, išvietintieji žurnalistas ar rašytojai šioje srityje nėra pasilankę, nors tiems, kurie daramai moka svetimąsias kalbas ir kurie nepatingėtų, kelia plačiau pasireikšti, atrodo, būtų galima rasti.

Mus šį kartą domina sportinis gyvenimas. Pagal seną ir nepateisinamą tradiciją, daugelyje tremty leidžiamų laikraščių sporto skyriai yra labai skurdūs. Kai kurie redaktoriai pasisako už nuomonę, kad sportas tėra jaunuomenės pasikarščiavimas ir kaip toks nėra reikalingas plačiau aprašyti. Tiesa, prityrusių ir ne vien parapijiškai į sportinį judėjimą žiūrinčių sporto žurnalistų mes labai pasigendame, bet galima ir čia rasti išeitį, ir dėl to sporto skyrių numukdyti į paskutinį kampą nėra tikslu. Apie sporto prasmę ir reikšmę užkietėjusiems skeptikams nėra reikalo aiškinti. Kiekvienas, kuriam į rankas patenka užsienio spauda, gali matyti, kaip ten tvarkomasi. Ypatinai tremtyje sportas, kaip ir kitos kultūrinės sritys, yra vienas iš nedaugelio faktorių, kuriais mes — ir visiškai sėkmingai — galime reprezentuoti tarp svetimųjų ir daug padėti mūsų gyvybiniams reikalams spęsti. Paskutiniu laiku sporto mėgėjai yra pradžiuginę savaitine „Sporto Apžvalga“, bet tai nereiškia, kad kiti laikraščiai į sporto skyrius turėtų numoti ranka.

Užsienio spaudoje apie lietuvių sportą paskutiniaisiais mėnesiais pasitaiko ir platesnių apžvalgimų. Praelitime „Sporto Apžvalgos“ numeryje rašėme, kad prancūzų savaitraštis „Miroir Sprint“ atspausdino keletą nuotraukų, kur matome Lubiną, Kriaučiūną. To paties savaitraščio 22 nr. rašoma apie Europos krepšinio pirmenybes. Kaune. Autorius pažymi, kad prancūzų rinktinė Kaune buvo puikiai priimta. Toliau rašoma, kad po prancūzų pergalės prieš Suomiją ir Italiją, prancūzams teko susitikti su amerikiečiais... Autorius atsiprašo, nes tai buvo ne grynakraujai amerikiečiai, bet Lietuvos rinktinė, ku-

rią sudarė šeši atvykėliai iš užjūrio ir keturi tikri lietuviai. Tarp importuotųjų buvo pirmaeilis žaidikas iš Čikagos, būtent, Ruzgys, ir JAV olimpinės (Berlyne) rinktinės atstovas Lubinas. Rungtynės buvo labai vienašališkos ir prancūzai gavo skaudžiai pralaimėti — 18—48. Visos prancūzų viltys pirmenybėse išsikrovė viena iš pirmųjų vietų buvo sunaikintos. Lietuviai buvo pasižadėję prancūzams duoti trenerį ir juo buvo numatytas Ruzgys, kuris, deja, tik 1946 m. atvyko į Paryžių ir užėmė seniai jam rezervuotą postą. Šis žymaus prancūzų krepšininko Roland Etienne pasisakymai paliustruoti dviem nuotraukom iš Kauno halės. Vienur įdomi akimirka iš Roland Etienne dvikovės su milžinu Lubinu, kitur nuotrauka iš rungtynių.

Daug lietuviško krepšinio propagandai pasitarnauja dabar Paryžių gyvenas Mykolas Ruzgys. Jis yra Prancūzijos rinktinės treneris, pats žaidžia pirmaeilį Stade Français komandoje, rašo teoretinius straipsnius į vietinę sporto

spaudą ir prancūzų sportuojančios visuomenės yra labai gerbiamas. Ruzgio nuotraukas įvairiomis progomis laikraščiai deda pirmuose puslapiuose ir smarkiai domisi jo privačiu gyvenimu. Taip sudaro dėkingų progų palinkėnuoti Lietuvos vardą. Vienas intymiausių Ruzgio draugų yra krepšininkas Fabrikant, pas kurį Ruzgys ilgą laiką ir gyvena. Fabrikant yra išleidęs krepšinio vadovėlių „Le Basket-Ball moderne“. Knygos įžangoj yra užsiminta ir apie lietuvių krepšininkus, kaip apie pirmaeilius Europoje.

Atsiliepiam apie lietuvių krepšinį randame ir vokiečių spaudoje. Berlyno jaunimo laikraštis „Start“ (su plačiu sporto skyriumi) savo 19 nr. yra įdėjęs nuotrauką iš anapus geležinės uždangos. Nuotraukoj matome Kauno moterų rinktinę kovoje su Leningradu. Matyti dvi lietuvaiteles, atrodo, iš jaunesniųjų tarpo. Kaunas nesurūšinamas ar nesuvokietinamas, bet rašomas taip, kaip mes rašome.

Stutgarte leidžiamas sporto laikraštis „Sportwelt“ 8 nr. yra atspausdinęs ilgesnį rašinį apie Vokietijos dar mažai po-

(Keliama į 4 psl.)

Pasikalbėjimas su Nurmio

Vienas prancūzų sporto žurnalistas neseniai buvo aplankęs Nurmį, kurį jis užtiko viename drabužių magazine Helsinky.

Prisiminus senus laikus, Nurmio ne be gailės kalba apie 1924 m., kai Paryžiuje jis buvo išimtinios formos ir ketino 10.000 m prabėgti per 29.30.0. Betgi tasyk suomių vadovai 10.000 m leido bėgti Ritolai (jo pergalė buvo užtikrinta), o Nurmio buvo nutarta pataupyti 1500 m, 5000 m ir bėgti per laukus. Proga buvo praleista ir ji jau negrižo. Kaip retą pasiekimą, Nurmio prisimena savo viešnagę Amerikoje, kur jis per trejus mėnesius yra laimėjęs 56 varžybas.

Užklausus apie šių dienų bėgikus, Nurmio atsakė, kad nebūtų tarp šių ir jo laikininkų skirtumo, jei tik anuomet būtų buvę daugiau rungtynių ir jei būtų specializuojamasi atskirose rungtyse. Vis dėlto tokios pažibos kaip Haegg vargu kada bus vėl susilaukta.

Ir kaip su Strandu? Nurmio nuomone, Strand dabar pats geriausias iš visų. Toliau turėtų sekti prancūzas Hansenne. Strand turi geresnę baimę.

Nurmio sako, kad bėgikas turi išplėtoti savo natūralias

pajėgas ir gabumus. Būtiną sąlyga yra išbaigta pajusti bėgimo ritmą. Dėl mitybos, tai sportininkai neturi atsilikti nuo paprastų mirtinųjų, tik vengti rūkyti ir gerti. Labai rekomenduotina kava.

Baigdamas pasikalbėjimą, Nurmio pareiškė, kad Heino vieną dieną pagerins savo 10.000 m rekordą iki 29.15.0.

O kaip su Haegg 1500 m per 3.43.0?

Nurmio teigia, jog šis rekordas ilgai liks nepagerintas.

APIE NURMIO IPEDINI

Suomis Heino nėra iš jaunųjų — jam jau 32 metai, o tai bėgikui nėra pirmoji jaunystė. Sportu jis susidomėjo 1937 m. Netrukus jis prabėgo 5000 m per 15.42.0. Heino dirbo kiekvieną rytą, lakstė po miškus ir laukus, nes jo gimtinėje, mažam miestely Karhula, nėra nei stadiono, nei nesimant trenerio. Žiemą jis daug slidinėjo. Dabar Heino yra pasiekęs tokių asmeninių rekordų: 800 m 1.57.0; 1500 m 3.52.4; 3000 m 8.10.9; 5000 m 14.09.0; 10.000 m 29.35.4 (pasaulio rekordas), vienos valandos bėgimas — 19.339 km (pasaulio rekordas). Heino yra vedęs, turi du vaikus ir darbuojasi viename mažam fabrike savo gimtinėje.

DAVISO TAURĖS FINALAS ARTĖJA

Baltojo sporto-teniso pasaulinės varžybas kasmet vainikuoją Daviso taurės finalas, į kurį sunkus ir didelių kovų kelias atveda dviejų valstybių rinktinės. Jau eilę metų, kaip finale susitinka amžinieji varžovai — JAV ir Australija. Šie partneriai ir šiemet turi baigminį susitikimą, kuris įvyks tarp Kalėdų ir Naujųjų Metų Melburne, Australijoje. Po 1920 m. amerikiečiai vėl pirmą kartą vyksta į tolimąją Australiją. Anuomet, JAV spalvas ginant „Big“ Bill Tilden ir jau mirusiajam Bill Johnston, Daviso taurę laimėjo amerikiečiai. Ar amerikiečiams pavyks ir šį kartą, sunku spęsti, nes Australiją atstovaus Bromwich, Pails ir ypatingai stiprus dvejetas Bromwich — Quist, be to, bus žaidžiama svetimoje aplinkoje, o tai šį tą reikšia.

Susidomėjimas Daviso taurės finalu Australijoje nepaprastai didelis ir jau šiuo metu bilietai į rungtynes — 17.000! — išparduoti.

SSSR LENGVAATLEČIŲ PASIEKIMAI

1946 m. SSSR lengvosios atletikos pirmenybės buvo prarastos Dniepopetrovske ir, jas stebėjo 35.000 žiūrovų. Pirmenybės tęsėsi penkias dienas ir buvo pagerintas 21 rekordas (iš jų 12 jaunių gr.). Pilnas vyrų gr. meistrų sąrašas: 100 m Karakulov 11,1; 200 m Karakulov 21,6; 400 m Komarov 49,8; 800 m Pugačevski 1.55.0; 1500 m Prezevalsky 3.59.4; 5000 m Vanin 15.19.4; 10.000 m Prezevalsky 31.16.8; maratonas Punjko 2.49.53.8; 110 m kliūtinis Anisimov 15,5; 400 m kliūtinis Komarov 55,8; 3000 m kliūtinis Prezevalsky 9.17.2; 4 × 100 m Maskva 43,2; 4 × 400 m Maskva 3.24.4; į aukštį Rusanov 1,85; į tolį Kouncelov 7,16; su kartimi Osolins 4,10; trišuolis Armi 14,25; rutulys Lipp 15,68; diskas Lipp 46,20; ietis Antipjev 61,64; kūjis Sehtje 54,64 (rekordas); dešimtkovė Denisenko 8660 tšk. Latvės Gailis užėmė trečią vietą 400 m kliūtiniam. Laimėjęs rutulį ir diską Lipp yra estas. Armi taip pat estas.

TRUPUTIS APIE TAMI MAURIELLO

Tami Mauriello yra žinomas kaip kietas kumžtininkas. Iš 77 rungtynių, kurias jis turėjo iki paskutinio susitikimo su Joe Louis, nė karto nebuvo parbloktas ant žemės. 51 rungtyn. jis laimėjo k.o., o 7 rungtynes pralaimėjo punktais. Boksuotis Tami Mauriello pradėjo būdamas 16 metų, o būdamas 18 m. jis jau supliėkė 15 roundų kovoje žinomą vidut. svorio meistrą Gus Lesnevich. Tačiau laimė, kuri jį lydėjo lig šiol, dabar nukrypo į Joe Louis, kuris, tiesa, ir iki šio laiko ja negalėjo skustis.

LIETUVIAI RUNGTYNIAUJA

REVANSINĖS ŠACHMATŲ RUNGTYNĖS

Oberlenningenas. 1946. X. 26 įvyko revanšinės šachmatų rungtynės tarp Oberlenningenų ir Kirchheimo lietuvių šachmatininkų. Šį kartą oberlenningeniečiai pasirodė geriausioje formoje ir rungtynes pelnytai laimėjo rezultatu: 5,5:3,5. Kirchheimo šachmatininkai dalyvavo ne pilname sąstate (nebuvo Petkeičio ir G. Kačanausko). Už Oberlenningeną kovojo: Brazauskas, inž. Kaunas, Jazbutis, Prof. Rinne, Zenkevičius, Anskolis, L. Preikštas, B. Brazauskas ir Baltikauskas. Kirchheimą atstovavo: Markevičius, Dr. Valančius, Petr. Stelmokas, Pakalniškis, Zujus, Bulgarauskas, Gasiūnas, Milčius ir Šaltmīras. Susitikimas įvyko devyniose lentose. Atskirų susitikimų rezultatai tokie:

Brazauskas — Markevičius 4:0, inž. Kaunas — Dr. Valan-

čius 0:1, Jazbutis — Petr. Stelmokas 0,5:0,5, Prof. Rinne — Pakalniškis 0:1, Zenkevičius — Zujus 1:0, Anskolis — Bulgarauskas 1:0, L. Preikštas — Gasiūnas 1:0, B. Brazauskas — Milčius 0:1, Baltikauskas — Šaltmīras 1:0.

Ba.

KREPŠINIS AUGSBURGE

Augsburgas. Spalio 27 d. Memmingeno lietuvių gimnazijos krepšinio komanda Augsburgui turėjo dvi rungtynes. Susitikimas su Augsburgu (Haunstetteno) Dainava baigėsi pastarosios laimėjimu 14—12 (10—8). Taškus Dainavai pelnė: Meilus 4, Baltušauskas 2, Kudaba 4, Puikūnas 4, Jonaitis 0.

Antrose rungtynėse susitiko Memmingeno ir Augsburgų gimnazijos. Pergalę išplėšė Memmingenas 33—9 (3—5). Taškus abejose rungtynėse Memmingenui pelnė: Ažuolas 2—12, Arlauskas 2—5, Juškus 2—3, Kondratas 2—9, Umbrasas 4—4; Augsburgų gimnazijai: Balčiūnas 2, Burokas 0, Petkinis 4, Juzėnas 1, Puikūnas 2 ir Dūda 0. (alg)

SCHEINFELDO SPORTO NAUJIENOS

Scheinfeldas. Neseniai čia viešėjo Augsburgų krepšinininkai, kurie su scheinfeldiečiais turėjo rungtynes. Svečiai pralose rezultatu 39—23.

Futbolininkai turėjo rungtynes su stipria vokiečių Nuernbergo rezervine komanda, kurios buvo gana įdomios,

tačiau su aiškia vokiečių persvara. Rungtynių rezultatas 1—6 vokiečių naudai gal kiek per didelis. Ta pati Nuernbergo komanda turėjo rungtynes ir su Scheinfeldo vokiečiais, kurie pralaimėjo net 1—9.

Spalio 22 d. Scheinfeldė viešėjo Goettingeno lietuvių stalo tenisininkai ir krepšinininkai. Stalo teniso rungtynės baigėsi 5—3 Scheinfeldo laimėjimu. Atskirų susitikimų rezultatai: Paltarokas — Vareika 0—1, Grėbliauskas — Levanas 0—1, Čiplys — Pauka 1—0, Paltarokas — Levanas 1—0, Grėbliauskas — Čiplys 1—0, Pauka — Vareika 0—1, Paltarokas — Čiplys 0—1, Grėbliauskas — Vareika 1—0.

Krepšinio rungtynės buvo gana gyvos ir įdomios. Jas taip pat laimėjo scheinfeldiečiai. Taškai: Scheinfeldo Vytiš — Čiplys 18, Merūnas 10, Vareika 7, Jokubaitis 5, Samsonas 4; Goettingenas — Ignatavičius 11, Paltarokas 10, Šatas 7, Kaunas 0, Grėbliauskas 0.

Scheinfeldas. Seligenstadto gimnazijos tinklininkai ir krepšinininkai viešėjo Scheinfeldo lietuvių stovykloje ir čia sužaidė rungtynes su vietos gimnazistais. Tinklinį laimėjo svečiai 2—0, o krepšinį po pratęsimo laimėjo scheinfeldiečiai 26—24.

Spalio 12 d. Scheinfeldo lietuvių futbolistai Hanau stovykloje žaidė rungtynes, jas laimėdami 1—0.

Futbolo rungtynės Valija — Škotija baigėsi Valijos naudai 3—1.

SPORTINĖS ISTORIJOS

Paryžius turi magišką galią, kuriai vergauja ir labiausiai išbaigti šauriečiai. Karta i Prancūzijos sostinė atvyko Švedijos futbolininkai. Norėdamas užkirsti kelią negeistiems pasireiškimams, komandos vadovas ėmėsi rimtų atsargumo priemonių. Jau 20 val. jis suguldė žaidikus į lovas, priminė jų paskirtį rytdienos rungtynėse, o pats išėjo tvarkyti reprezentacinių reikalų. O tu reikala buvo gausu. Jau 20. 15 val. jis turėjo dalyvauti tarptautinėj futbolo konferencijoj, o 22 val. būti iškilmingam priėmimui su vakarais drabužiais. Nenorėdamas gaišti, vadovas savo kambarį paliko paruoštą smokingą ir patenkintas išėjo i konferenciją. Tuo tarpu žaidikai tūnojo savo kambariuose ir savo padėtim buvo rimtai nepatenkinti. Būti Paryžių ir jau 20 val. eiti gulti, tas jiems atrodė prieš visas taisykles. Dar daugiau jie buvo nepatenkinti, kad jų vadovas galėjo pasinerti i Paryžiaus vakaro džiazgsmus, bet neliko kartu su jais. Vadovo adresu buvo ne visiškai draugiškai pasisa-

(Atkelta iš 3 psl.)
gulių krepšinio sportą. Be kita ko, pažymima, kad Europoje pagal pasiekimus pirmąją pabaltijiečiai: lietuviai, estai ir latviai. „Mes, vidurio Europos gyventojai, rašo laikraštis, čia turime dar daug ko pasimokyti“. Praeitose sezonų Bavarijos pirmenybėse, kuriose dalyvavo ir dvi lietuvių komandos ir abi laimėjo pirmąsias vietas, davė progos bavarų laikraščiams atžymėti lietuvių, kaip krepšinio menininkus. Apie Tuebingeno lietuvių studentų pergalę krepšinyje kelis kartus labai patankiai atsiliepė kelioms laidoms leidžiamas „Schwaebisches Tagblatt“. Apie krepšinį nemažai rašė ir JAV karių laikraščiai, leidžiami amerikiečių zonoje.

Pasitaiko palankių atsiliepimų ir apie kitas sporto šakas. Mūsų stalo tenisininkai, šachmatininkai, boksieriniai ir futbolininkai po rungtynių su vokiečiais, yra objektyviai įvertinami daugelyje laikraščių.

Kai tik mūsų vyriausioji sporto vadovybė nustatys, kas ir kaip galės mus reprezentuoti prieš svetimuosius, reikia tikėtis, tų atsiliepimų pagausės, nes ir didesnio pobūdžio rungtynių turės būti žymiai daugiau. Latviai čia mus tam tikra prasme yra pralenkę. Jų lengvaalečiai ir futbolininkai yra suteikti i pajėgias žinklines ir daugelyje miestų turėjo progos pasireikšti prieš stipriuosius vokiečių vienuolius. Šioje srityje pas mus dar buvo padrikas vaizdas, ir pats laikas, kad reprezentacija būtų įstatyta i reikiamas vėžes. Žodį čia atiduodame mūsų naujai sudarytai vyriausiajai sporto vadovybei. K. Čk.

TRUMPAI IŠ VISUR

Italijos lengv. atletikos pirmenybėse Milane 100 m Monti sukurė per 10,7; 800 m Lanzi per 1.53,3 ir 10.000 m Beviaqua per 31.43,0.

Sovietų futbolo taurės finalinėse rungtynėse po pratęsimo Maskvos Sparta laimėjo prieš Tifliso Dinamo 3—2.

Prahos tarptaut. šachmatų turnyras baigtas po 19 dienų kovos Argentinos meisterio Michael Najdorf laimėjimu, kuris surinko 10,5 tšk. Jis gavo 40.000 čekų kronų dovaną. Antroji ir trečioji vieta teko švedui Stoltz ir jugoslavui Dr. Trifunovič.

Pietų Vokietijos futbolo meisteris VfB Stuttgart prieš 30.000 žiūrovų nugalėjo daugkartinį Vokietijos meisterį Schalke 04 rezultatu 3—2.

Rankinio rungtynėse Šveicarija įveikė Olandiją 16—6.

Tarpalijantiniam karių futbolo turnyre Danija nugalėjo Norvegiją 2—1 ir Olandiją laimėjo prieš Prancūziją 4—3.

Balkanų olimpinis žaidimas laimėjo Jugoslavija su 243 tšk. Antroji vietoj Rumunija (198) ir trečioji — Bulgarija (118). Rumūnas Moina 100 m prabėgo per 10,8,200 m per 22,2 ir 400 m per 49,9.

Ir šiemet Garmisch-Partenkirchen numatoma plati žiemos sporto programa. Lėdo ritulio rungtynėse dalyvaus amerikiečių, šveicarų, čekoslovakų ir prancūzų komandos. Gruodžio mėn. numatyti šuoliai, o pastoviai bus lėdo reviu.

Vienas geriausių pasaulio stalo tenisininkų, Ehrlich, savo laiku žaidęs už Lenkiją ir daugkartinis Anglijos, Prancūzijos ir Lenkijos meisteris, dabar žaidžia Prancūzijoje.

Fechtavimo rungtynėse Prancūzija nugalėjo Čekoslovakiją 17—15.

WIESBADEN SPORTO NAUJIENOS

Wiesbaden. Spalio 22 d. įvykusios futbolo rungtynės tarp Wiesbadeno Lituanicos ir Florsheimo lenkų komandos baigėsi lygiomis 3—3 (1—0). Lituanica pirmąjį kėlinį atkakliai gynėsi ir vis dėl to kėlinį užbaigė savo naudai. Įvarčių autoriai: Zvirgzdins 2 ir Gražys 1.

Įvykusias krepšinio rungtynes Gimnazija — Lituanica laimėjo pastaroji rezultatu 37—20 (8—9). Pirmame kėlinyje Lituanica nors ir vedė žaidimą, tačiau jai nesisekė mėtyti. Taškai: Lituanica — Miškinis K. 13, Landsbergis I. 8, Miškinis V. 8, Blankus 4, Simonaitis 4; Gimnazija — Alžinas 8, Slėnis 5, Gvildys 3, Landsbergis II 4, Kovalskis 2.

VĒLINĒS RASU KAPINĒSĒ

Lapai ir lapai, ir gatvės drēgnos, ir žmonių būriai su gėlēm, vainikais ir kryžiais. Praeina Aušros Vartus, kur renkasi savo krepšius elgetos ir skuba greičiau už visus. Mes einame, kur nuplaukė daugel, išsilgę ramybės ar jos bijodami.

I vakarą susminga rūstūs namai, kurių apniukę langai blaškos juodom akim. Palinkę medžiai ir tvoros skleidžiasi į šalis, ir žmonės plaukia. Jau girdėti plonas kapinių varpelis. Jis man primena niūrias vėlinės tolinoj vaikystėj, kai vakaro lange pro miglas man parodydavo kapines. Ten matydavau žmones su vėliavom, kuriose buvo išpieštos kaukolės ir besikėliai iš duobių numirėliai. Tada žmonės klajodavo kapinėse tokie keisti ir niūrūs, o mūrinėje kapinių koplyčioje skambėdavo toks pat varpelis. Jau daug metų ir juodų bauginančių katafalkų nugulė nuo ano rudens, o tas pats varpas vis šaukia ir mane, ir mano eisenos draugus, ir tuos, kurie nuėjo, kurie ateis...

Sumirksi kalvų keterose pirmieji žiburiai, ir lyg šviesus auksinis priestukas apveda visas Rasų kapinių kalvas. Gatvėje jau stovi ilgos vežikų eilės, kurios atvežė gėles ir senas ponias. Ši vakarą jos ašaroja, kad visi matytų, kokios jų širdys, ir eina atkūsiuos gėles. Mes praleidžiame damas, ir jos patenkintos, kad mes įvertinome jų pastangas.

Jau grūdasi prie vartų žmonės ir ieško savo piniginių. Ši vakarą jos dosniai atsidaro ir dalina tiem elgetų pulkam, kurie čia it varnai nutūpę abiejose kelio pusėse. Sulinkę figūros, apsitutulavusios skarom, atkiša rankas ir rėkia balsų balsais, kalba visokiausiom kalbom ir graužena įelnančiuosius. Ten yra ir kuklių moterėlių su mažom mergaitėm, kurios dreba šaltyje ir šliejasi prie savo motinų. Jos, užsidegę žvakeles ir atsiskleidę kantičkas, gieda įvairiausiais litanijais. Ir pilnoj drėgmės tamsoj lyg vieniši vyturėliai plazda šių jaunų mergaičių balsai. Bet į jų skratelius mažiau tekrinta pinigų: rėksnių rankos yra didelės ir greitos, jos vienos renka šio vakaro maną.

Išėję pro vartus, žmonės skirstosi. Jie turi čia artimų giminių ir draugų. Juos aplankys, pastatys ant kapo žvakių, gėlių padės ir, gal, pirmą kartą kai ką pagalvos...

Aš plaukiu prie draugų, kuriuos nunešm dar pačiam pavasary. Jie siekė saulės, ir jų rankos buvo tokios tyros. Jos troško parnešti žemei brangiausių vaisių, tačiau žemė juos pačius nuskynė kaip vaisius...

Kalniau pakopus pabunda raudonos koplyčios sienos. Tarp tųjų nutūpęs bronzinis angelas neša pridengęs rankom žiburėlį. Jau daug metų, kaip jis neša, o žiburėlis seniai užgeso...

Dešinėj prie vieno kapo mirga šimtai žvakių ir vainikų vainikai apjuosia juodą obeliską. Tai daktaro Jono Basanavičiaus kapas. Ten stovi garbės sargybos su šautuvais ir žmonių minia. Visi čia žino šitą senelio kapą. Jis baltas čia vaikštinėjo šitam mieste pilnas taikos ir atėjo čia poilsui. Jis kadaise pasakė tautai: nemirki! Bronzinės raidės mirga žvakių šviesoje ir skelbia jo darbus ir mūsų Aušrą. Čia ateina ir kunigai su savo tarnais, pasitęsę juodus salūnus, gieda ir smilko, ir žmonės gieda, ir vario dūdos gaudžia ilgai ilgai...

Užkopus kalną, išsitiesia jūra žiburių. Išsigąsti: kiek daug praėjo šituo miestu. Kas jie buvo, ką veikė, būdami žmonės?! Atpažįsti tik "Lelelele", kažkiokus dar profesorius, inžinierius, ir daugiau aplinkui vien kryžiai, kryžiai, mediniai, akmeniniai, antkapiai, medžiai ir žiburėliai.

Slenki tolyn. Iškyla senos kriptos, kadaise Vilniuje gyvenusių didikų. Išdidūs veidai žiūri iš bronzinių reljefų ir stebisi, kad niekas ši vakarą

nesustoja prie jų kapų ir neatneša nė vienos žvakutės. Išmirė jų giminės, tik apsamanojė antkapio raidės skelbia jų garbę. Titulai, darbai, dorybės, taurumas, bronzos reljefe išbrėžę tokie pilni žemiškų aistrų veidai. Jų giminės diktavo į antkapio lentas šventose knygose išskaitytas dorybės, o dailininkai parodė tokį, koks jis buvo.

Cia netoliese ir Vileišių kapai. Tai buvo naujieji Vilniaus turtuoliai, iš Rusijos kalnų pargabėję didelius turtus ir pasistatę Antakalnyje gražius rūmus. Ir jie atėjo čia į ramios architektūros kriptą. Vienos nišos jau jų pačių ir giminių užimtos, kitos dar laukia... Rasai daug ko laukia ir sulaukia...

Nusileidi pakalnėn, pereini kelią ir vėl kapai, — tai naujieji Rasai. Čia draugų kapai. Jaunų studentų, kuriems pačioje jaunystėje iškasė duobę. Kuklūs jų kryžiai, paprasto geltono medžio, bet jie mums artimi, juk mes čia buvome saulėtom vasaros dienom prie pravertos žemės ir puraus smėlio. Čia renkasi studentai. Marguoja jų kepuraitės ir gėlės, dega jų pastatytos žvakės. Jau daug metų, kaip čia renkasi Vilniaus universiteto studentai. Kadaise deklamuodavo jie Adomo Mickevičiaus vėlinės, kalbėdavo kaip pamokslininkai.

kas Skarga. Nūnai kiti laikai: Mickevičius šią naktį svetimas, ir triukšmingos kalbos nereikalingos. Tik gieda čia studentai kažkaip pavargę, nedarniais balsais.

Netoliese minia renkasi prie kareivių kapų. Čia guli lietuviai ir lenkai. Įvairūs pulkai, batalionai, divizijos, ir tik takas skiria juos. Jie tokie taikūs ir pamiršę rietenas ir generolus, nors abiejų tautų minia čia drąsinasi patriotinėmis dainomis.

Šviečia, mirguliuoja Rasų kapinės. Tūkstančiai žvakių dega šį vakarą čia tarp medžių. Nuo šylančio oro virpa apnuogę šakos, ir vaiduokliška slankiojanti minia panašėja į žmones. Rūkas truputį pakyla, ir gali aiškiau įžiūrėti veidus, kurių vieni susimastę, antri abuofius, tretiesiems prašina pro vienas kitą.

Praslenka kelios minutės, ir vėl gieda kažkur žmonių būriai, vėl dūduoja vario dūdos ramiai, išlinguodamos savo melodijas. Būgnas drebindamas aidą per visas kapines retai, dusliai, vienodai, lyg kažką šaukdamas, lyg mušdamas taktą mirties šokiui. Tada visų akys klaidžioja tarp lapų lyg kažko ieškodamos ir vildamos. Tarp dviejų jaunų berželių kažkokios neregys atsisojęs uždainuoja, pritardamas gitara:

— O mano širdie, ar tu dar nepavargai...

Nukelta į 6 psl.

ŠEŠTADIENIO POPIETĖ

LITERATŪRINIAI KEIKŪNAI

Keiksmas ir keikūnai yra, sako, nekultūringumo požymis. Todėl su keiksmais reikia kovoti. Padorūs piliečiai su keikiančiaisiais visai kovoja, tačiau pasaulis vis tiek keikiasi susiriesdamas... Ste-nografai net Paryžiaus taikos konferencijoje užregistravo riebesnių nusikeikimų. Žinoma, tai labai keistai atrodo: keikiasi prie taikos stalo... Mirtingieji daro kiek kitaip: keikiasi tada, kada mušasi, o kada taikosi — tada būtinai bučiuojasi... Tačiau diplomatai, matyt, bučiamavosi sentimentų nepažįsta. Išstius mėnesius išsėdėjo prie taikos stalo ir niekas nė su kuo nė karto nepasibučiavo... Keista taika.

Kaip jau ten bebuvu Paryžiuje taip, bet grįžkime prie keikūnijos. Sako, kiekviena tauta keikiasi savotiškai. „Kultūringiausiai“, be abejo, keikiasi rusai. O dievobaimingiausiai esą keikiasi italai: Viešpaties, Marijos ir visų šventųjų bei palaimintųjų vardais... Lietuviai dažniausiai keikiasi pragaro kunigaikščių ir visų jų galybių vardais.

Bet gi keiksmas taip pat yra nepastovūs, kaip ir visa

kita šioje ašarų pakalnėje. Keikūnai ieško ir suranda naujų „madų“, naujų žodžių, pačių žiauriausių, pačių šurpiausių, iki to, kol nuo vieno keiksmo žodžio piestu pasistoją visi mirtingojo žmogaus plaukai...

Visai neseniai girdėjau, kaip žiauriausiai nusikeikė vienas mūsų tautietis. Ir tai visiškai dėl menknieko. Jis kiek beįmanydamas skubiai atbėgo į stotį, tačiau vis tiek traukinys nuėjo jam iš pat panosės. Tada jis, kumščiu grūmodamas bėgančiam traukiniui, suriko.

— Kad tave kur literatūros kritikai!

Vadinasi, nusikeikė žiauriai. Gal būt, kad tą akimirksnį sudrebėjo visas pragaras... Šėtonams kapstyklės išpuolė iš rankų ir iš katilų išsiliejęsi derva užgesino karštąsias pragaro liepsnas...

Aš priejau prie jo ir tariau: — Nelaimingasai, kodėl taip baisiai keikies? Ar nebijai nė Dievo?

— O kas, ar aš?, — paklausė keikūnas.

— Žinoma, kad pats, negi aš keikiuos...

— Tai kodėl jie pirm pradėjo...

— Kas tokie jie?

— Agi, kritikai. Išsidirbo, išsikeikė viešai kaip kažin kas...

Žmogus visais laikais vienas kita gąsdino. Silpnėsnis gąsdino tvirtesnį, tvirtėsnis silpnėsnį. Bet iki šiol buvo gąsdinama, maždaug, šitokiais metodais:

— Palauk, palauk, atiduosiu aš tave gestapui...

Prieš tai gąsdinavo dar šitaip:

— Jei tu man nepaskolinsi pinigų, tai taip ir žinok: pranešiu NKVD.

O dabar gąsdina dar žiauresniais daiktais:

— Jei tu mėginsi tik ką nors rašyti, aš tuoj pranešiu Miškinui...

Mamytės iki šiol savo neklausančius vaikėlus nejuokais šitaip gąsdindavo:

— Jei tu manęs neklausysi, tai atiduosiu tave ubagai. Išikiš jis tave į savo maišą ir nusineš. Tu pamatysi...

Ir vaikai bemanant klausydavo. Tačiau dabar vaikus šituo jau nebenugąsdinsi, nes mes patys likome ubagai...

Todėl neklausžadoms dabar yra aiškiai pasakoma:

— Neklausysi — atiduosiu Miškinui. Išikiš jis tave į savo kiaušą „kritikos maišą“.

A. V.

KULTŪRINE SAVAITE SCHEINFELDE

Scheinfeldas. Stovyklos gyventojai dar ilgai gyvens prisiminimais paskutinių dienų kultūrinių parengimų, kurie iš tikrųjų buvo gausūs ir vertingi. Spalio 18 d. Scheinfelde iškėlė Blombergio lietuvių ansamblis su prof. Vl. Jakubėnu, operos solistėmis Iz. Motekaitiene ir Ale. Kalvaityte bei baletu solistu S. Valbasu. Graži ir visiems suprantama programa paliko gilių įspūdį.

Spalio 20 d. atvyko Hanau lietuvių dramos grupė „Atžalynas“ ir suvaidino Fr. Schillerio-Carlo Gozzi 3 v. tragi-komišką pasaką „Princė Talandot“. Šis pramoginis veikalas žiūrovų buvo šiltai sutiktas.

Spalio 23–24 d.d. praėjo lietuvių tremtinių katalikiškosios akcijos ženkle. Čia suvažiavo lietuviškųjų parapijų klebonai ir atstovai, kurie diskutavo katalikų akcijos veikimo pagrindus ir metodus. Skaityta visa eilė referatų: prof. kun. St. Yla „Parapija – katalikiškojo gyvenimo ir veikimo pagrindas“, doc. A. Vasiliauskas „Katalikiškosios akcijos organizacija tremtyje“, kun. Dr. Gutauskas „Katalikiškos dvasios ugdymas parapijos vaikuose“, prof. I. Malinauskas „Vyrų katalikiškoji akcija parapijoje“, Dr. O. Labanauskaitė „Moterų katalikiškoji akcija parapijoje“, kun. Paulauskas „Katalikiškoji jaunimo veikla parapijos bendruomenėje“, prof. Dr. A. Macėna „Artimo meilės darbai parapijoje“.

Šio suvažiavimo proga Scheinfeldo Lietuvių Meno

Kolektyvas davė du koncertus. Pirmasis, įvykęs minoritų vienuolyne, religinės muzikos koncertas, sutraukė visus suvažiavimo dalyvius ir didelę dalį kolonijos gyventojų. Be choro, vedamo muz. Br. Budriūno, dalyvavo daininkai A. Gasiūnas ir A. Jančys. Antrajame koncerte pasirodė vyrų ir mišrus choras bei tautinių šokių ratelis.

Spalio 26 d. surengtas koncertas šiuipinys, kurio programa atliko dvigubas vyrų kvartetą, ved. muz. Ambrazo, „Linksmieji broliai“ ir kt.

SUSPROGDINTA BRITU AMBASADA

Roma, XI. 1. Šianakt kelių pragaro mašinų sprogimo buvo smarkiai apnaikinta britų ambasados rūmai Romoje. Smarkiausiai nukentėjo konsulato, ambasadoriaus privataus buto ir tarnautojų gyvenamos patalpos.

Italų policija veda energingą tyrimą ir jau jai pavyko nustatyti, kad šio atentato kaltininkai yra žydai.

Šiandien Italijos komunistų partijos vyr. komitetas išleido komunikatą, kuriame pareiškiamas pasipiktinimas šiuo teroro aktu.

LATVIAI DP KLAUSIMAIŠ KREIPIASI Į JTO

„Latviešu Zinas“ praneša, kad latvių centrinės tarybos ir centralinio komiteto DP klausimais paruoštas memorandumas ir kreipimasis spalio 21 dieną jau persiųstas Latvijos pasiuntiniui Amerikoje, Dr. Bilmanui, kuris tai įteiks, kaip jau anksčiau

MAŽEJA ŽYDŲ BĖGIMAS

Varšuva, XI. 1. Paskutiniu laiku žymiai sumažėjo žydų emigravimas iš Lenkijos ir dabar į dieną išvyksta tik apie 300 žydų. Tuo tarpu rugsėjo mėnesį iš Lenkijos išvyko 35.000 žydų.

ATMETĖ SCHACHTO PRASYMĄ

Stuttgartas, XI. 1. Amerikiečių karinė vadovybė atmetė Schachto prašymą padaryti intervenciją vokiečių civilinėse įstaigose, kad jis būtų paleistas iš kalėjimo. Amerikiečių įstaigos pažymi, kad tatal yra grynai vokiečių vidaus reikalas.

buvo numatyta, JTO Konferencijai.

REPATRIJAVO 45.000 LENKŲ

New Yorkas, XI. 1. Šiandien UNRRA vyr. direktorius La Guardia pareiškė, kad per š. m. spalio mėnesį iš Vakarų Vokietijos ir Austrijos repatrijavo 45.000 lenkų. La Guardia pabrėžė, kad į tokį masinį lenkų repatrijavimą lemiančios įtakos turėjo paskyrimas 60 dienų maisto visiems sieną peržengiantiems lenkams.

BENDRADARBIUS SU SĄLYGA

Londonas, XI. 1. Bulgarijos komunistų partijos gen. sekretorius pareiškė, kad Bulgarijos komunistų partija, remiama tėvynės fronto, sudarys naują vyriausybę. Komunistų partija bendradarbiaus su opozicija tik tada, jei opozicija nepasirodys užsienio politikos įrankiu.

KRONIKA

KEMPTENO NAUJIENOS

Kempenas. Kristaus Karaliaus šventė praėjo rimtai ir įspūdingai. Meninėje programoje dalyvavo solistės St. Daugėlienė ir P. Bičkienė, kurioms violenčele pritarė muz. Armonas, be to, ansamblio choras ir mažosios deklamatorės.

— Raudonojo Kryžiaus pakviesti, spalio 24 d. solistės Bičkienė ir Daugėlienė kartu su muz. Armonu koncertavo Kleinkoetzo lietuvių stovykloje.

PLEČIAMA LIETUVIŲ STOVYKLA

Grumby. Neseniai iš šios, Vokietijos šiaurėje esančios, stovyklos iškėlus estus, joje pasiliko vien lietuviai, kurie netrukus savąją stovyklą papuošti lietuviškais ornamentais ir kt. Dabar laukiamas atkeliant daugiau lietuvių iš „Ventos“ stovyklos Šlezvige ir kitų vietovių.

NAUJI LEIDINIAI

Rimas Amalviškis. KRIVIO LĖMIMAS. Baladės. Išleido Lithuania, iliustracijos grafiko Vyt. Gavėno. 79 pusl., kainą nepažymėta.

Britų zonoje tai bene pirmas iškritęs lašas po smarkaus „poezijos lietaus“ amerikiečių zonoje... Tiražas taipgi dabar mums neįprastas: atspausa tik 500 egz.

TREMTINIŲ MOKYKLA

mėnesinis pedagoginis žurnalas 1946 m. rugsėjo – spalio mėn. Nr. 3–4. 128 psl. Kaina RM 6,—.

PRANEŠIMAS

Kirchheimas. Lapkričio 4 d. 16 val., Fuchsen salėje Dr. Mačiulis skaito paskaitą tema: „Mūsų ateities perspektyvos“.

SUSIDŪRIMAI GRAIKIJOJ

Londonas, XI. 1. Per vakar įvykusius ginkluotus susidūrimus tarp vyriausybės kariuomenės ir teroristų gaujų vidurinėje Graikijoje, žuvo 66 teroristai.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. Išėina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Ats. red. Alb. Valentinas. – Prenumerata 1 mėn. – RM 6,—; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim-Teck, Krebenstr. 18. — Ein-s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Osswalds Buchdruck., Kirchheim-Teck.

VĖLINĖS ...

(Atkelta iš 5 psl.)

Jo balsas prasimuša pro visą minios ūžesį ir plazda apsunkusiame ore. Jis aidi liūdnai, lyg šauktųsi šita nerami jaunystė saulėtų pievų, kurias pažino mūsų akys. Tačiau minia negirdi jo šauksmo, ji skuba ir juda ir plaukia tolyn.

Vienoje aukštumėlėje, netoli didžiųjų vartų, veržias neramus granitas. Visose kapinėse nėra kito panašaus paminklo kaip šitas. Ir bronziniame reljefe tas pats degas žvilgsnis. Dreba pušys, aplinkui sustoję kaip jo paveiksluose. Kažkokia nematoma ranka traukia per jų liemenis kaip per arfos stygas, ir pušys skambina amžinąsias miškus, jūros, noktūno, preliūdo melodijas, kurios kadaise pirmą kartą suskambo Druskininkuose, Varšuvoje, Vilniuje. Virpa žvakių liepsnos, ir giesmė prie šio genijaus kapo, kuris gyveno, kūrė ir suprato vienas

pats daug daugiau, negu visi miesto gyventojai drauge. Jis vedė naujus pasaulius ir fantastinius miestus ir įkaitusiam ieškojime klupo prieš Rėksą. Begestančioje šviesoje žmonės perskaito antkapio raides: **Mykalojus Konstantinas Čiurlionis.** Ir žmonės skuba nuo šito kapo greit, tik žvakelėm ir vainikais prisilietę granitą, nes šis genijus ir čia dar nerado ramybės, ir jo dvasia dreba akmenyje...

Takai į miestą vėl pilni. Visus pralenkia elgetos, kurie dar sustos Aušros Vartuose, skubės į bažnyčias ir pelnysis nemažą pinigą. Senų bažnyčių varpai jau skamba. Jau susėdę klaupčiuose dvasininkų eilės gieda gedulingus mišparus, smilko ir vėl gieda. Mažai apšviestose bažnyčiose slankioja žmonės kaip šešėliai, sustoja ties senais antkapiais, kur senųjų laikų didikai, bažnyčių statytojai, dignitoriai, generolai ir miesto valdovs pasilaidojo šventyklų sienose. Ir kiek daug tų lentų, statulėlių, senų riterių šiose Vilniaus bažnyčiose!

Išgiedojus mišparus ir daugelį litanių, bažnyčios tuštėja, gėsta šviesos, tik vieni juodi katafalai lieka čia budėti dar per visą savaitę, kol bažnyčia vėl užsidės šviesų rūbą.

Vėly vakarą jau skirstosi paskutiniai žmonės, o Pilies gatvėje tas pats aklašis dainininkas, pritardamas gitara, dainuoja liūdnus romansus. Žmonės eina pro šalį ir nueina, tik tai tuščioje gatvėje jo vienišas balsas blaškosi, kol nutyla paskutinio keleivio žingsniai.

Apie vidurnaktį įvairiose vietose susirenka maži spiritistų rateliai ir šaukia dvasias ir su jomis kalbasi. Vilnius juk negali be šito apsieiti. Jie ilgai sėdi pritemdytos kambariuose ir nori įsiskverbti į anapus, kur nuėjo mūsų gentys. O šita uždanga tokia sunki, tokia sunki, tik Rasai galėtų pasakyti, kas ten anapus, bet Rasuose jau gėsta paskutiniai žiburai, blaškos medžiai vėtroje, sunkus lietus puola į žemę, ir širdis dreba šitoje naktyje...

P. Jurkus.